

HOTĂRÂREA CURȚII
5 octombrie 1994*

Comisia Comunităților Europene
împotriva
Republicii Franceze

„Acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor – Transporturi maritime - Libertatea de a presta servicii”

Cauza C-381/93

În cauza C-381/93,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul Xavier Lewis, membru al Serviciului juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Georgios Kremis, membru al Serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Franceze, reprezentată de către doamna Catherine de Salins, director adjunct în Direcția Juridică a Ministerului Afacerilor Externe și de către domnul Hubert Renié, secretar adjunct principal în Direcția Juridică din același minister, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Franței, 9, boulevard du Prince Henri,

pârâtă,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de către Republica Franceză, prin menținerea în vigoare a unui sistem de percepere a taxelor în momentul debarcării și îmbarcării pasagerilor în cazul navelor care utilizează instalațiile portuare situate pe teritoriul continental sau insular al acesteia și care sosesc din porturi situate într-un alt stat membru sau se îndreaptă către acestea, cu toate că în cazul transportării pasagerilor între două porturi situate pe teritoriul național, respectivele taxe sunt percepute numai pentru îmbarcarea la plecarea din portul continental sau insular și prin aplicarea unor nivele de taxe mai ridicate atunci când pasagerii sosesc din sau se îmbarcă pentru porturi situate într-un alt stat membru decât atunci când se îndreaptă către un port situat pe teritoriul național, obligații ce îi revin în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CEE) nr. 4055/86 al Consiliului din 22 decembrie 1986 de aplicare a principiului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe (JO L 378, p. 1),

CURTEA,

compusă din domnii O. Due, președinte, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco și D. A. O. Edward, președinți de cameră, C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A.

* Limba de procedură: franceza.

Schockweiler (raportor), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn și J. L. Murray, judecători,

avocat general: domnul C. O. Lenz,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

având în vedere raportul pentru ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale părților în ședința din 8 iunie 1994,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 iulie 1994,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 3 august 1993, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune în constatarea faptului că, prin menținerea în vigoare a unui sistem de percepere a taxelor în momentul debarcării și îmbarcării pasagerilor în cazul navelor care utilizează instalațiile portuare situate pe teritoriul continental sau insular al acesteia și care sosesc din porturi situate într-un alt stat membru sau se îndreaptă către acestea, cu toate că în cazul transportării pasagerilor între două porturi situate pe teritoriul național, respectivele taxe sunt percepute numai pentru îmbarcarea la plecarea din portul continental sau insular și prin aplicarea unor nivele de taxe mai ridicate atunci când pasagerii sosesc din sau se îmbarcă pentru porturi situate într-un alt stat membru decât atunci când se îndreaptă către un port situat pe teritoriul național, Republica Franceză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CEE) nr. 4055/86 al Consiliului din 22 decembrie 1986 de aplicare a principiului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe (JO L 378, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 4055/86”).

2 În temeiul articolului R. 212-17 din Codul Francez al Porturilor Maritime, este percepută o taxă pentru fiecare pasager debarcat, îmbarcat sau transbordat în porturile maritime din Franța metropolitană. Respectiva taxă, care este în sarcina armatorului, poate fi recuperată de acesta de la pasageri.

3 Articolul R. 212-19 din Codul Porturilor Maritime, în versiunea care se regăsește în Decretul nr. 92/1089 din 1 octombrie 1992 de modificare a nivelelor taxei pentru pasagerii navelor de comerț percepută în temeiul drepturilor portuare (JORF din 7.10.1992), prevede:

„În porturile maritime din Franța continentală, taxa pentru pasagerii navelor de comerț percepută în temeiul dreptului portuar are următoarele nivele pentru pasagerii care utilizează un aeroglisor amfibie sau orice altă navă:

1. Pasageri care au ca destinație un port din Franța continentală sau din Corsica: 8,28 F (cu reducere de 50 % pentru pasagerii de la clasa a patra). Pentru perceperea taxei, pasagerii din aeroglisoare amfibii sau din nave cu o singură clasă sunt asimilați pasagerilor de la clasa a doua.

2. Pasageri care sosesc din sau au ca destinație un port din Insulele Britanice sau din insulele anglo-normande: 17,52 F.

3. Pasageri care sosesc din sau au ca destinație un port situat în Europa (cu excepția celor citate la punctele 1 și 2 de mai sus) sau în orice țară din bazinul mediteranean: 21,01 F.

4. Pasageri care sosesc din sau au ca destinație toate celelalte porturi: 74,81 F. [...]"

4. Articolul R 212–20, astfel cum a fost modificat prin decretul menționat anterior, prevede în continuare:

„În porturile maritime din Corsica, taxa pentru pasagerii navelor de comerț percepută în temeiul dreptului portuar are următoarele nivele pentru pasagerii care utilizează un aeroglisor amfibie sau orice altă navă:

1. Pasageri care au ca destinație un port din Corsica sau din Franța continentală sau din Sardinia: 8,28 F (cu reducere de 50 % pentru pasagerii de la clasa a patra).

2. Pasagerii care sosesc din sau au ca destinație un port situat în Europa (cu excepția celor citate la punctul 1 de mai sus) sau în Africa de Nord: 8,28 F.

3. Pasageri care sosesc din sau au ca destinație toate celelalte porturi: 49,88 F. [...]"

5 Comisia consideră că acest sistem de taxare conține o dublă discriminare: pe de o parte, nivelul taxei este mai puțin ridicat pentru transporturile de pasageri care au ca destinație un port francez decât pentru cele care au ca destinație un port dintr-un alt stat membru (exceptând transporturile efectuate din Corsica cu destinația Sardinia); pe de altă parte, pentru transporturile între porturi franceze, taxa nu este percepută decât la îmbarcare, în timp ce pentru transporturile între un port francez și un port dintr-un alt stat membru (cu excepția celor efectuate între Corsica și Sardinia), taxa este percepută atât la îmbarcare cât și la debarcare.

6 Comisia estimează că, și în cazul în care reglementarea franceză nu conține o discriminare bazată pe naționalitatea prestatorului de servicii de transport în cauză, aceasta constituie un obstacol în calea libertății de a presta servicii, contrar articolului 1 din Regulamentul nr. 4055/86, din cauza faptului că face astfel o distincție între serviciile de transport efectuate în interiorul Franței și cele efectuate către sau dinspre un alt stat membru, deși serviciul portuar achitat de taxă este același în ambele cazuri.

7 În apărarea sa, guvernul francez susține că Regulamentul nr. 4055/86 pune în aplicare doar în mod incomplet libertatea de a presta servicii de transport maritim, în măsura în care se referă doar la transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe și nu la transporturile maritime care au loc în interiorul statelor membre, și anume cabotajul maritim. În această privință, guvernul francez subliniază că Regulamentul (CEE) nr. 3577/92 al Consiliului din 7 decembrie 1992 de aplicare a principiului liberei circulații a serviciilor la transporturile maritime în interiorul statelor membre (cabotaj maritim) (JO L 364, p. 7, denumit în continuare „Regulamentul nr. 3577/92”), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1993, prevede, la articolul 6 alineatul (1), că libertatea de a presta servicii în domeniul transportului regulat pasageri și al transportului cu feribotul, în Marea Mediterană și de-a lungul coastelor franceze, se aplică numai de la 1 ianuarie 1999.

8 Prin urmare, conform guvernului francez, respectarea de către Franța a normelor în domeniul libertății de a presta servicii trebuie să fie examinată separat pentru fiecare dintre aceste două tipuri de prestări de servicii. Or, pentru fiecare dintre acestea Franța respectă cerințele dreptului comunitar, în măsura în care, fiind vorba de transporturi maritime între

state membre din și către un port francez, nu există nicio discriminare între operatorii francezi și cei originari din alte state membre și în măsura în care, fiind vorba de cabotaj, toți operatorii originari din alte state membre sunt plasați în aceeași situație față de reglementarea franceză aplicabilă în materie.

9 Pentru a aprecia temeinicia acestei obiecții a Comisiei, este necesar să se amintească mai întâi că articolul 1 din Regulamentul nr. 4055/86 prevede, la alineatul (1), că

„Libertatea de a presta servicii de transport maritim între state membre și între state membre și țări terțe se aplică resortisanților statelor membre stabiliți într-un stat membru, altul decât cel al destinatarului serviciilor.”

10 Astfel cum a constatat Curtea în hotărârea din 14 iulie 1994, Peralta (C-379/92, Rec., p. I-3453, punctul 39), această dispoziție definește astfel beneficiarii libertății de a presta servicii de transport maritim între state membre și între state membre și țări terțe în termeni care sunt în mod substanțial aceiași cu cei ai articolului 59 din tratat.

11 În continuare, dispunând că „fără a aduce atingere dispozițiilor tratatului privind dreptul de stabilire, prestatorul unui serviciu de transport maritim poate, pentru a-și executa prestarea, să-și exercite temporar activitatea în statul membru în care prestarea este furnizată, în aceleași condiții cu cele pe care această țară le impune propriilor săi resortisanți”, articolul 8 din Regulamentul nr. 4055/86 transpune principiul prevăzut la articolul 60 al treilea paragraf din Tratatul CEE în domeniul transporturilor maritime între state membre.

12 În cele din urmă, în temeiul articolului 1 alineatul (3) din Regulamentul nr. 4055/86, dispozițiile articolelor 55 – 58 și cele ale articolului 62 din Tratatul CEE se aplică acestui tip de transporturi maritime.

13 În felul acesta, Regulamentul nr. 4055/86 face aplicabile în sectorul transporturilor maritime între state membre toate normele tratatului referitoare la libertatea de a presta servicii.

14 În aplicarea acestor norme, libertatea de a presta servicii poate fi invocată atât de resortisanții statelor membre stabiliți într-un stat membru altul decât cel al destinatarului serviciilor, cât și, în mod egal, de o întreprindere față de statul în care aceasta este stabilită atunci când serviciile sunt furnizate unor destinatari stabiliți într-un alt stat membru (a se vedea hotărârea din 17 mai 1994, Corsica Ferries Italia, C-18/93, încă nepublicată în Recueil, punctul 30) și, în mod mai general, în toate cazurile în care un prestator de servicii prestează servicii pe teritoriul unui stat membru altul decât cel în care este stabilit (a se vedea hotărârea din 26 februarie 1991, Comisia/Franța, C-154/89, Rec., p. I-659, punctul 10 și hotărârea Peralta, citată anterior, punctul 41).

15 Or, serviciile de transport maritim intra-comunitare sunt adesea nu doar prestate în beneficiul unor destinatari stabiliți într-un alt stat membru decât cel al prestatorului, ci și, prin definiție, prestate, cel puțin parțial, pe teritoriul unui stat membru altul decât cel în care este stabilit prestatorul.

16 Din moment ce s-a stabilit că prestările de servicii despre care este vorba în prezenta acțiune intră sub incidența articolului 59 din tratat, este necesar să se aducă aminte că, în conformitate cu jurisprudența Curții, această dispoziție se opune aplicării oricărei reglementări naționale care, fără justificare obiectivă, împiedică posibilitatea ca un prestator

de servicii să exercite în mod efectiv această libertate (a se vedea hotărârea din 25 iulie 1991, *Collectieve Antennevoorziening Gouda*, C-288/89, Rec., p. I-4007).

17 Din perspectiva unei piețe unice și pentru a permite realizarea obiectivelor sale, această libertate se opune, de asemenea, aplicării oricărei reglementări naționale având ca efect transformarea prestării serviciilor între statele membre într-o prestare mai dificilă decât prestarea de servicii în interiorul unui stat membru.

18 În consecință, prestările de servicii de transport maritim între state membre nu trebuie să fie supuse unor condiții mai riguroase decât cele la care sunt supuse prestările de servicii analoge pe plan intern.

19 Circumstanța, invocată de guvernul francez, că în temeiul Regulamentului nr. 3577/92 libertatea de a presta servicii nu se aplică transporturilor maritime în interiorul statelor membre decât în mod progresiv și în termenele care au fost stabilite pentru aceasta, este, în această privință, fără relevanță. Într-adevăr, acest regulament nu se referă decât la accesul prestatorilor de servicii din alte state membre la cabotajul maritim și nu definește normele care trebuie să fie respectate în transporturile maritime între state membre.

20 A admite că această circumstanță poate autoriza statele membre să impună transporturilor maritime între statele membre obligații mai mari decât cele impuse transporturilor interne înseamnă să priveze din nou aplicarea regimului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre, prevăzută de Regulamentul nr. 4055/86, de o parte importantă a efectului util al acestuia.

21 Prin urmare, trebuie luată în considerare o restricție la libertatea de a presta servicii de transport maritime, interzisă în temeiul Regulamentului nr. 4055/86, o reglementare națională care, deși se aplică fără discriminare tuturor navelor, indiferent dacă sunt utilizate de prestatori naționali sau originari din alte state membre, stabilește o distincție în funcție de faptul că aceste nave efectuează transporturi interne sau transporturi care au ca destinație alte state membre și asigură în felul acesta un anumit avantaj pieței interne și transportatorilor interni din statul membru în cauză.

22 Or, trebuie constatat că reglementarea franceză incriminată în speță prevede, pentru serviciile de transport efectuate între un port francez și un port dintr-un alt stat membru, un regim de taxare mai puțin favorabil decât pentru serviciile de transport efectuate între porturi franceze.

23 În aceste condiții, acțiunea Comisiei trebuie acceptată și trebuie constatată neîndeplinirea obligațiilor în termenii concluziilor acesteia.

Cu privire la cheltuielile de judecată

24 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Republica Franceză a căzut în pretenții, aceasta trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

hotărăște:

1) Republica Franceză, prin menținerea în vigoare, cu ocazia utilizării de către o navă, a instalațiilor portuare situate pe teritoriul continental sau insular al acesteia, atunci când pasagerii provin din porturi situate într-un alt stat membru sau se îndreaptă către acestea, a unui sistem de percepere de taxe cu ocazia debarcării și îmbarcării pasagerilor, atunci când, în cazul unui transport între două porturi situate pe teritoriul național, aceste taxe nu sunt percepute decât pentru îmbarcare la plecarea din portul continental sau insular și că, prin aplicarea de nivele de taxe mai ridicate atunci când pasagerii provin sau se îmbarcă pentru porturi situate într-un alt stat membru decât atunci când se îndreaptă către un port situat pe teritoriul național, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CEE) nr. 4055/86 al Consiliului din 22 decembrie 1986 de aplicare a principiului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe.

2) Obligă Republica Franceză la plata cheltuielilor de judecată.

Due	Mancini	Moitinho de Almeida	
Díez de Velasco	Edward	Kakouris	
Joliet	Schockweiler	Rodríguez Iglesias	
Grévisse	Zuleeg	Kapteyn	Murray

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 5 octombrie 1994.

Grefier
R. Grass

Președinte
O. Due